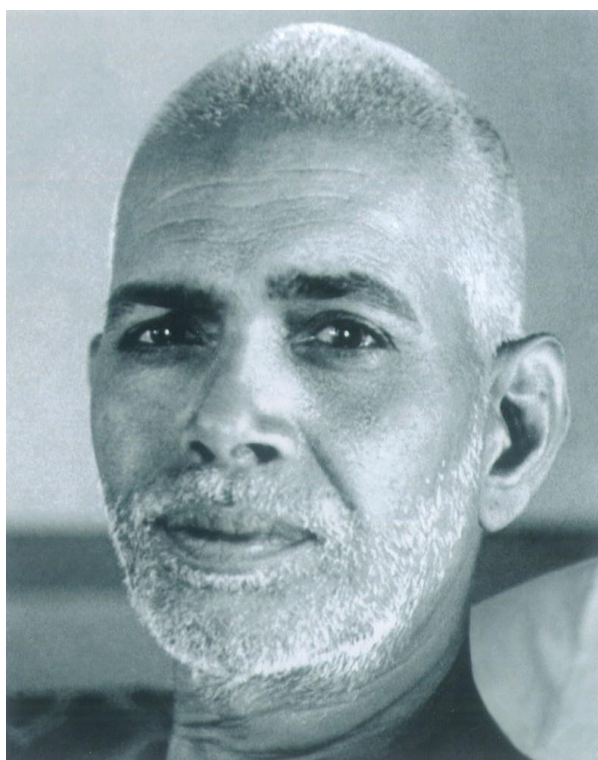

Odpověď na otázku *Kdo jsem já*

Douglas Harding

zveřejněno na www.rudolfskarnitzl.cz
(překlad Rudolf Skarnitzl, originál článku byl otisknut
ve čtvrtletníku Ramanášramu: *The Mountain Path*)

Bhagaván Śrī Ramana Mahāriši

Ramana Mahāriši: „Není žádná odpověď na otázku 'Kdo jsem já?'. Dotazování je samo o sobě odpovědí.“

Když klademe otázku, pak – pokud není řečnická – snažíme se obdržet odpověď. V případě otázky, která je ze všech nejdůležitější, otázky „Kdo jsem já?“, očekáváme samozřejmě obzvláště jasnou, uspokojivou odpověď. Proč bychom se jinak zabývali kladením otázky? Nicméně Ramana říká, že tu není odpověď, jelikož samotné dotazování je odpovědí. Ale i tato ne-odpověď se zdá být vzdálená tomu, aby podávala konečné vysvětlení a také aby zdůvodňovala, proč máme pokračovat v dalším dotazování.

Čemu slouží tato protimluva, tento matoucí a znepokojující paradox? Jsme-li schopni najít vysvětlení, budeme určitě blízko jádra učení. Když nemůžeme odpověď najít, nebo pokud onen paradox ignorujeme, určitě zůstáváme od podstaty učení daleko.

Uvažujme, který druh odpovědi hledáme, ptáme-li se, kdo ve skutečnosti jsme.

Napřed hledáme odpověď intelektuální, tedy jakousi slovní formulaci, osvícenou frází nebo nějaký posvátný text, který by se zdál vyrovnávat s onou otázkou nad všechny pochyby a který by uspokojoval naši potřebu znát pravdu, abychom se v této problematice vyznali. Když se ptáme, kdo je prezidentem USA, očekáváme stručnou a rozhodnou slovní odpověď, například „Bill Clinton“. Když se ptáme, co je účelem života, očekáváme jasnou (snad i rozhodnou) odpověď, jako třeba objevit to, kdo je tím, kdo žije. Podobně, když se dotazujeme, kdo skutečně jsme, očekáváme určitou slovní odpověď, jako třeba: *átman-brahman* nebo jednota či přirozenost Buddhy, popřípadě také božství. Zřejmě však slova, ať čtená nebo mluvená či zpívaná (jakkoli často opakovaná), nestačí. Abychom chápali to, po čem toužíme, k tomu nedostačuje pouhá informace. Musíme mít opravdové porozumění významu a důsledku slovního sdělení. Musíme vědět, co znamená pojem *átman-brahman*, stejně jako to, že všichni lidé jsme v podstatě jedinou bytostí.

Je však zřejmé, že ani tento způsob poznání není dostatečný. I když si opakovaně říkáme, že jsme *átman-brahman*, tak, i když máme určitý pojem, co toto prohlášení znamená, není tím naše otázka „Kdo jsem já?“ zodpovězena. Ať je slovní odpověď jakkoli posvátná a ať je naše chápání sebepronikavější, nic nám to nepomáhá, dokud k tomu nepřidáme skutečné „pocítění odpovědi“. Musíme mít také hluboké přesvědčení, že ústřední pravdou je, že navzdory všemu zdání, jsme nyní a navždy jen my zdrojem všech těchto věcí. Nestačí, proneseme-li toto ústy a myslíme-li si to. Musíme tomu věřit v našich srdcích tak, že nás to cele prostoupí. Když toho nebude, nic moc se nestane.

Nicméně nestačí ani samotná víra, třebaže je nutné ji udržovat. Nestačí samo o sobě, že jsme hluboce přesvědčeni, že ve své vnitřní podstatě nejsme nic objektivního, že nejsme „žádnou věcí“, nýbrž tím, co je původem světa, když tuto pravdu v příštím okamžiku zapomeneme a domníváme, že jsme pouhou částí tohoto světa. Uvědomování toho, kdo či co jsme, musí být trvalé.

Avšak stačí to? Hluboké přesvědčení o naší pravé totožnosti, neustále udržované, se musí též uskutečňovat v každodenním životě, aby bylo plně účinné ve všem, co řekneme a uděláme. Pak ve svém projevu již nadále nežijeme v představě oddělené lidské bytosti, ale žijeme v pravém Středu.

Když budeme takto myslet, pociťovat a žít, můžeme omluvit naši víru, že se tak nakonec vyrovnáme s otázkou „Kdo jsem já?“. Avšak podle Ramany Mahářišihho tomu tak není. Ramana říká, že otázka zůstává neodpovězena, protože je nezodpověditelná. Co tím asi myslel? Čeho jsme si nepovšimli?

Onen druh odpovědi, který jsme až doposud hledali, vůbec není to, co zamýšlel. Vůbec to není ten druh odpovědi, který by mohl „zodpovědět“ naši otázku. Ubírali jsme se špatným směrem, mířili jsme na zcela jinou stranu, a to za pomoci známých sklonů mysli, myšlenek, chápání, pociťování, činností, směrů, která vedou k stále narůstajícím zmatkům mysli a které kladou na duchovního poutníka stále narůstající požadavky. Objev, kdo či co jsme, je dosažitelný málokomu. Jen tomu, kdo je dostatečně inteligentní, intuitivní, soustředěný, oddaný, neúnavný, zkrátka tomu, kdo je téměř nikým. Ale Šrí Ramana Mahářiši prohlášoval:

„Je jedno, jaké je vaše já (vaše osobnost). Buďte pravým Já (Self). Je jedno, jaký máte problém, hledejte, kdo nyní tento problém má. Na co čekáte? Na co čekáte? Všechny potíže kotví v představivosti. Pokud nejste schopni spatřit své pravé Já, kdo jiný ho má spatřit? Nejste seberealizovaní, protože si myslíte, že nejste.“ – Zde je klíč k tomu, co chceme vyjádřit.

Když klademe otázku „Kdo jsem já?“, pak podle Ramany dojde k tomu, že žádná myšlenka, slovní formule, posvátný text, intuice ani emoce nevystoupí, aby na tuto otázku odpověděly. Je tomu zcela naopak. Všechno zmizí a my zůstáváme ve stavu úplného jasu, otevřenosti; zůstáváme bez mysli – zcela bdělí, zcela probuzení, současně však prostí jakékoli zvláštní zkušenosti. Zůstáváme prázdní od všech mentálních obsahů a procesů.

Pochopení v sobě obsahuje nevědomost toho, co je nad možností poznání, říká Ramana. Znalost (dualistická) je vždy omezená. Ale hledat „Kdo jsem já?“, není znalostí. Je to stále obnovované objevování, čerstvé, nespojené s minulým ani budoucím, dokonale jednoduché. A je to spatřování neomezeného, je to nekonečný jas, nad kterým nic není. V tomto leží přesvědčující a uspokojující odpověď na naši otázku. Kdyby v ní byla sebenepatrnější slovní, intelektuální či emocionální složka, odpověď by nemohla být úplná. Nemohli bychom v ní spočívat, protože takové jednotlivosti či složky by vyžadovaly komentáře, další studie, vysvětlování a vývoj. Prostota, která zde leží k nahlédnutí ve Zdroji a ve Středu, k nahlédnutí při každodenní zkušenosti, sama odhaluje, že je prostá veškerého potřísnění proudem světa, který z ní vychází. Tento vystupující pramen je zcela jiného řádu. Zůstává zcela jasný, bezbarvý, tichý, zatímco z něj v nepochopitelné hojnosti vytéká kalný a nepokojný proud světa.

Jak se tedy máme dotazovat „Kdo jsem já?“, abychom došli pravé odpovědi, která neobsahuje žádnou odpověď. Máme se jen dívat, právě zde, kde nyní jsme, a vážně brát to, co přichází a co nalézáme. Musíme zapomenout, na co vzpomínáme a co se o nás říká, musím zaujmout nový pohled na to, co jsme. Když se díváme do sebe, bez předsudků a předpojatosti, co nacházíme? Temnotu, komplex krve a masa, hlavu s dvěma malými okénky, či něco podobného? Nacházíme pozorujícího, vidícího, nějakou osobu? Nebo snad mys, komplex idejí, pocitů a slov?

Nikoli! Když se upřímně díváme na onen bod, který zaujímáme, nenalézáme tu absolutně žádnou věc, nic – pouze jednoduchost samu o sobě, nepochybnou, zřejmou, konečnou. Tato ne-věc je onou ne-odpovědí na otázku „Kdo jsem já?“. Je paradoxní, že je také dokonalou odpovědí!